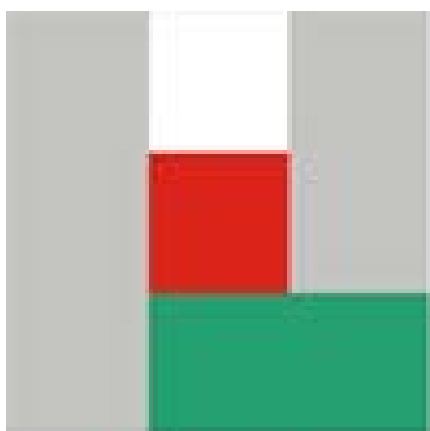

Warszawa, 15 listopada 2011 r.

Material backgroundowy

Polska potrzebuje czystego i bezpiecznego środowiska, potrzebuje liderów!

Konkurs Ministra Środowiska „LIDER POLSKIEJ EKOLOGII”

L I D E R P O L S K I E J E K O L O G I I

92 tytuły „Lidera Polskiej Ekologii” dla przedsiębiorstw, 39 dla jednostek samorządu terytorialnego, 2 dla stowarzyszeń i fundacji. Łącznie 133 jednostki uhonorowane w konkursie ministra środowiska „Lider Polskiej Ekologii” od początku jego istnienia, tj. w latach 1996-2011. Na tę liczbę składa się także 15 przedsięwzięć wyróżnionych w bieżącym roku. Tytuł „Lidera Polskiej Ekologii” nadawany przez Ministra Środowiska jest uhonorowaniem wszystkich, którzy przyczyniają się do poprawy stanu środowiska naszego kraju i jakości życia jego mieszkańców. Zadaniem Konkursu jest upowszechnianie pozytywnych wzorców i metod osiągania sukcesów gospodarczych dzięki działaniom na rzecz ochrony środowiska. Ta przyznawana od 1997 roku nagroda stała się ważnym elementem promocji, a także zachętą dla kolejnych firm i samorządów do redukcji emisji zanieczyszczeń, oszczędności energii, zmniejszenia zużycia zasobów naturalnych i do ochrony przyrody.

O LIDERZE POLSKIEJ EKOLOGII

1. **Konkurs organizowany jest od 1996 r.** Jego inicjatorką oraz autorką hasła „Lider Polskiej Ekologii” jest Jolanta Matiakowska-Karmańska, dziennikarka, członek Klubu Publicystów Ochrony Środowiska EKOS przy Stowarzyszeniu Dziennikarzy Polskich, członek Rady Programowej Konkursu.

2. **Cele Konkursu** to promocja innowacyjności, oryginalności, wysokiej jakości usług, rzetelności i etyki ekologicznej w działaniach na rzecz środowiska. Upowszechnianie nowoczesnych i efektywnych rozwiązań w ochronie środowiska. Propagowanie działań prowadzących do zrównoważonego rozwoju kraju.
3. **Zadaniem Konkursu** jest także upowszechnianie pozytywnych wzorców i metod osiągania sukcesów gospodarczych dzięki działaniom w zakresie ochrony środowiska. Konkurs służy również promocji i budowaniu prestiżu polskiej ochrony środowiska.
4. **Konkurs jest organizowany w czterech kategoriach:** przedsiębiorstwo, wyrób, jednostka samorządu terytorialnego oraz stowarzyszenia i fundacje. Aby ułatwić proces oceny kategorie podzielono na podkategorie:

Kategoria przedsiębiorstwo

- przedsiębiorstwo produkcyjne,
- przedsiębiorstwo usługowe,
- przedsiębiorstwo świadczące usługi komunalne,
- przedsiębiorstwo leśne, rolnicze, przyrodnicze.

Kategoria jednostka samorządu

terytorialnego

- gmina miejska (w tym miasta na prawach powiatu),
- gmina miejsko-wiejska,
- gmina wiejska,
- związek gmin,
- powiat.

Kategoria wyrób

- technologie,
- urządzenia

Stowarzyszenia i fundacje

5. **Rodzaj jednostek, które mogą ubiegać się o tytuł „Lidera Polskiej Ekologii”** zmieniał się na przestrzeni lat. Oprócz przedsiębiorstw, od 2001 r. w Konkursie uczestniczą gminy i związki gmin, a od 2006 r. powiaty. Od 2007 r. mogą w nim brać udział stowarzyszenia i fundacje. W 2007 r. stworzono także osobne podkategorie dla przedsiębiorstw rolniczych i leśnych oraz przedsiębiorstw świadczących usługi komunalne.
6. **Nad przebiegiem Konkursu czuwa** Rada Programowa, która wraz z niezależnymi ekspertami ocenia zgłaszane przedsięwzięcia.
7. **Podstawowe kryteria oceny przedsięwzięć** zgłoszonych do Konkursu obowiązujące we wszystkich kategoriach obejmują: uzyskany efekt ekologiczny i społeczny oraz efektywność

ekonomiczną, wpływ na środowisko jako całość oraz innowacyjność, nowoczesność, oryginalność. Procedura oceny merytorycznej jest 3-etapowa. Po ocenie ekspertów, wnioski konkursowe ocenia Rada Programowa i wybiera najlepsze jednostki do wizytacji. Po wizytacjach Rada Programowa przygotowuje listę jednostek nominowanych do tytułu „Lider Polskiej Ekologii”.

8. **Uhonorowani tytułem „Lider Polskiej Ekologii” mają prawo do:** używania tytułu „Lider Polskiej Ekologii” oraz posługiwania się logo Konkursu w korespondencji i promocji.
9. **Od 13. edycji trzykrotnym laureatom Konkursu przyznawany będzie tytuł „Super Lider Polskiej Ekologii”.** Będzie to dawać możliwość dodatkowego nagrodzenia jednostek, których działania na rzecz ochrony środowiska nie są działaniami jednorazowymi, ale systemowymi i długoterminowymi. Aby siła oddziaływania tytułu „Lider Polskiej Ekologii” była większa – w 2010 r. zrezygnowano z przyznawania wyróżnień uznając, że jednostki nienagrodzone postanowią zapracować na tytuł w następnych edycjach.
10. **Zdobycie tytułu „Lider Polskiej Ekologii” umożliwia** przedsiębiorstwom udział w eliminacjach do Europejskiej Nagrody „Biznes dla Środowiska” (European Business Awards for the Environment).
11. **Patronaty** - Honorowy patronat nad 13. edycją Konkursu objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Bronisław Komorowski. Konkursowi towarzyszy 18 patronów medialnych.

KONKURS W LICZBACH

1. **W trzynastu edycjach do Konkursu zgłoszono 1434 przedsięwzięć,** których realizatorami były przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, jednostki samorządu terytorialnego (gminy, związki gmin, powiaty) oraz organizacje pozarządowe we współpracy z jednostkami badawczo-rozwojowymi i uczelniami, a także społecznościami lokalnymi.
2. **Ponad połowę wniosków złożyły jednostki z województw:** śląskiego, dolnośląskiego, pomorskiego, wielkopolskiego i mazowieckiego.
3. **W latach 1997-2011 Minister Środowiska uhonorował tytułem „Lidera Polskiej Ekologii” 133 jednostki.**
 - 92 tytuły „Lidera Polskiej Ekologii” uzyskały przedsiębiorstwa
 - 39 tytułów „Lidera Polskiej Ekologii” uzyskały jednostki samorządu terytorialnego

- 2 tytuły „Lidera Polskiej Ekologii” uzyskały stowarzyszenia i fundacje
4. **Najwięcej tytułów „Lidera Polskiej Ekologii” otrzymały** jednostki z województw: śląskiego (24), dolnośląskiego (13), pomorskiego (13), wielkopolskiego (12), mazowieckiego (11), podkarpackiego (9), małopolskiego (8) zachodniopomorskiego (8) i podlaskiego (7).
 5. **Najwięcej tytułów „Lidera Polskiej Ekologii” przyznano** jednostkom samorządowym z województw: pomorskiego (5), zachodniopomorskiego (5), podlaskiego (4), wielkopolskiego (4) i lubelskiego (3).
 6. **Najwięcej tytułów „Lidera Polskiej Ekologii” przyznano przedsiębiorstwom z województw:** śląskiego (22), małopolskiego (13), wielkopolskiego (13), mazowieckiego (9), dolnośląskiego (9).
 7. **Dwukrotnie tytuł „Lidera Polskiej Ekologii” otrzymały:**
 - Przedsiębiorstwa**
 - ECO INSTAL, Poznań – 1997, 2006 (kategoria wyrób)
 - Hydroprojekt S.A., Warszawa – 2003, 2006 (kategoria przedsiębiorstwo usługowe)
 - Rockwool Polska Sp. z o.o., Cigacice – 2001 (kategoria przedsiębiorstwo), 2003 (kategoria wyrób)
 - Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A., Jastrzębie Zdrój – 2004 (kategoria wyrób), 2009 (kategoria przedsiębiorstwo usługowe)
 - Biuro Projektów KOKSOPROJEKT Sp. z o.o., Zabrze – 2007, 2011 (kategoria wyrób)
 - PPH UTEX Sp. z o.o., Rybnik – 1999 (kategoria przedsiębiorstwo), 2009 (kategoria wyrób)
 - Jednostki samorządowe**
 - Miasto Poznań – 2002, 2009
 - Miasto Gdańsk – 2004, 2011

LIDERZY POLSKIEJ EKOLOGII W 2011 ROKU

W tegorocznej edycji Konkursu wzięło udział 80 jednostek. O nagrodę ubiegało się 35 gmin, związków gmin i powiatów, 42 przedsiębiorstwa oraz 3 organizacje pozarządowe. Podczas oceny zgłoszonych wniosków niezależni eksperci oraz Rada Programowa szczególną uwagę zwracali na zastosowanie najbardziej efektywnych ekologicznie i ekonomicznie rozwiązań. Do wizytacji, stanowiących końcowy etap oceny, Rada Programowa wybrała 23 przedsięwzięcia, a spośród nich 15

laureatów. Nagroda przyznana została w czterech kategoriach – jednostka samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwo, wyrób oraz stowarzyszenia i fundacje.

KATEGORIA JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Podkategoria GMINA MIEJSKA

- **Miasto Gdańsk**, woj. pomorskie - za „Kompleksowe działania na rzecz ochrony środowiska”

GDĄNSK

Już po raz drugi Gdańsk otrzymuje statuetkę i tytuł „Lidera Polskiej Ekologii” za nowoczesne zarządzanie środowiskiem zapewniające miastu zrównoważony rozwój.

Władze Gdańska konsekwentnie i z powodzeniem rozwiązują problemy środowiskowe aglomeracji tworząc mocne podstawy i przyjazny klimat dla dynamicznego rozwoju lokalnego. Właściwy rozwój gospodarki przestrzennej zapewnia podległe prezydentowi Biuro Rozwoju Miasta zatrudniające interdyscyplinarny zespół fachowców współpracujących z mieszkańcami Gdańska w ramach konsultacji społecznych. Ostatnio zakończone inwestycje to m.in. nowy Zakład Zagospodarowania Odpadów w Gdańsku - Szadółkach, zabezpieczenia przeciwpowodziowe Żuław, modernizacja systemu odprowadzania wód opadowych. Gdańsk jest pierwszym dużym polskim miastem, w którym opracowano mapę akustyczną, system monitoringu hałasu oraz program naprawczy łagodzenia jego skutków. Modernizacja dróg z wykorzystaniem technologii tzw. „cichych nawierzchni”, budowa obwodnic i ścian akustycznych, ciche torowiska i szlifowanie szyn, wymiana taboru poprawiają klimat akustyczny miasta. Wyniki badań natężenia hałasu prowadzone w 85 punktach pomiarowych wykorzystywane są w planowaniu przestrzennym przy lokalizacji nowych inwestycji i wprowadzaniu stref ochronnych o ograniczonych funkcjach użytkowych. Bezpieczeństwo ekologiczne i komfort życia mieszkańców Gdańska poprawiają się dzięki ciągłości i systematyczności takich działań jak automatyczny monitoring powietrza prowadzony od 1993 roku przez Agencję Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej, monitoring opadów, likwidacja źródeł niskiej emisji i wprowadzanie odnawialnych źródeł energii, konserwacja i rozbudowa terenów zieleni, budowa ścieżek oraz parkingów rowerowych. Aktywizacji mieszkańców służy działające od 1998 roku Forum Agendy 21, sprawny system informowania i konsultacji społecznych, nowoczesna edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Podkategoria GMINA MIEJSKO-WIEJSKA

- **Miasto i Gmina Karlino**
Gmina Karlino, woj. zachodniopomorskie – za „Realizację zadań proekologicznych w gminie”

Otoczona rozległymi kompleksami leśnymi, przecięta dolinami rzek Radwi i Parsęty zachodniopomorska gmina miejsko-wiejska Karlino od szeregu lat prowadzi konsekwentne działania mające na celu ochronę powietrza, wody i gleby oraz zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Termomodernizacja budynków publicznych i mieszkalnych oraz nowoczesne systemy grzewcze z zastosowaniem pomp ciepła, modernizacja wszystkich kotłowni węglowych w mieście i przystosowanie ich do spalania gazu ziemnego pochodzącego z lokalnych źródeł w zdecydowany sposób zmniejszyły emisję zanieczyszczeń do powietrza. Jakość powietrza i komfort życia w mieście poprawiła także budowa obwodnicy miasta, modernizacja dróg lokalnych oraz system ścieżek rowerowych. Wprowadzenie energooszczędnego systemu oświetlenia ulicznego typu LED spowodowało ograniczenie zużycia energii elektrycznej. Samorząd popiera działania mające na celu pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych. Przekwalifikowując dawne tereny rolnicze na inwestycyjne umożliwiono funkcjonowanie 51 elektrowni wiatrowych. Prawie wszyscy mieszkańcy Gminy mają dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz objęci są zorganizowaną selektywną zbiórką odpadów. Modernizacja oczyszczalni ścieków podniosła efektywność stopnia oczyszczania ścieków. Coroczny Międzynarodowy Spływ Kajakowy szlakami wodnymi Parsęty i Radwi zwiększył atrakcyjność turystyczną Karlina. Uporządkowano i zagospodarowano tereny nadrzeczne wyposażając je w obiekty infrastruktury turystycznej. Przystań kajakowa, pomosty, hangar na kajaki, trawiasta i piaszczysta plaża, miejsca na ogniska, place zabaw dla dzieci, ścieżki piesze i rowerowe to tylko parę propozycji z bogatej oferty rekreacyjno-wypoczynkowej.

Podkategoria GMINA WIEJSKA

- **Gmina Duszniki**, woj. wielkopolskie – za „Aktywną ochronę środowiska w Gminie Duszniki”

Ponad tysiąc indywidualnych gospodarstw rolnych oraz trzy rolnicze spółdzielnie produkcyjne specjalizujące się w hodowli się trzody chlewnej i produkcji zbóż zajmują większość powierzchni wielkopolskiej gminy wiejskiej Duszniki.

Działania Samorządu skierowane są na ochronę jakości i czystości środowiska, stworzenie korzystnych warunków inwestycyjnych oraz podniesienie standardu życia lokalnej społeczności. Całkowite zwodociągowanie Gminy zapewnia wszystkim mieszkańcom stały dopływ wody. Intensywna rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej objęła tereny zwartej zabudowy ośmiu wsi, w zabudowie rozproszonej zainstalowano blisko 70 przydomowych oczyszczalni ścieków a zbiorniki bezodpływowe zostały zewidencjonowane i podlegają kontroli oczyszczania. Ścieki odprowadzane są do trzech mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków, których technologie oczyszczania zapewniają właściwą ochronę wód powierzchniowych i podziemnych. Na terenie całej Gminy

zorganizowano system zbiórki odpadów u „źródła”, w tym także selektywnej obejmującej szło i tworzywa sztuczne. Akcje zbierania puszek aluminiowych i baterii, odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pozwalają na zwiększenie ilości odzyskiwanych surowców wtórnych i zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowisko. Lokalne zasoby gazu ziemnego, obok energii elektrycznej, stanowią podstawowy surowiec grzewczy dzięki któremu zmniejszono emisję zanieczyszczeń do powietrza. Władze Gminy realizują szereg działań w zakresie edukacji ekologicznej oraz promowania walorów przyrodniczo-kulturowych Gminy. Za sprawną obsługę interesantów, w tym osób niepełnosprawnych, wprowadzone udogodnienia i systematyczne szkolenia kadry pracowniczej Urząd Gminy Duszniki otrzymał certyfikat jakości ISO 9001:2009.

- **Gmina Rewal**, woj. zachodniopomorskie – za „**Działania na rzecz ochrony środowiska**”

Nadmorska Gmina Rewal, jedna z najmniejszych jednostek administracyjnych w kraju, w sezonie wypoczynkowym gości nawet sto tysięcy osób jednocześnie przebywających na jej terenie. Dużą popularność i atrakcyjność pod względem turystycznym i rekreacyjnym na polskim wybrzeżu zapewniły Gminie Rewal dobre, profesjonalne zarządzanie Gminą, właściwe kierunki rozwoju oraz konsekwentnie realizowane działania proekologiczne. Całkowita gazyfikacja, sieć wodociągowo-kanalizacyjna dostępna dla wszystkich mieszkańców, dobrze zorganizowana gospodarka odpadami stworzyły odpowiednie warunki do ochrony wód, powietrza i gleby. Rozbudowana i zmodernizowana oczyszczalnia ścieków w Pobierowie skutecznie ograniczyła ładunek zanieczyszczeń odprowadzanych ścieków. Dzięki temu w efekcie zlikwidowano uciążliwość zapachową obiektu i powstrzymano eutrofizację wód jeziora Liwia Łuża. W znaczący sposób podniosła się jakość życia mieszkańców. Położenie poza zasięgiem szkodliwego wpływu emisji zanieczyszczeń powietrza, brak przemysłu w najbliższej okolicy, woda morska pierwszej klasy czystości oraz czyste powietrze i plaże sprawiły, że prawie wszystkie kąpieliska Gminy Rewal spełniają najwyższe normy prestiżowego międzynarodowego programu na rzecz edukacji ekologicznej otrzymując certyfikat „Błękitnej Flagi”. Walory krajobrazowo-przyrodnicze, pełna infrastruktura techniczna, bogata baza noclegowo-gastronomiczna, strefy aktywnego wypoczynku, m.in. w formie ścieżek rowerowych, bezpieczne kąpieliska oraz prawidłowo funkcjonujące służby zapewniające bezpieczeństwo, porządek i czystość w Gminie Rewal sprawiają, że dobrze się tu mieszka i wypoczywa.

Podkategoria ZWIĄZEK GMIN

- **Związek Gmin Dorzecza Wisłoki w Jaśle**, woj. podkarpackie – za „**Program poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki**”

Związek Gmin Dorzecza Wisłoki z siedzibą w Jaśle od blisko piętnastu lat aktywnie działa na rzecz poprawy stanu środowiska regionu. Wykonuje przedsięwzięcia finansowane z funduszy Unii Europejskiej z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, wykorzystania źródeł energii odnawialnej, edukacji ekologicznej oraz turystyki.

Realizacja Programu Poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki, jednego z największych projektów grupowych w Polsce, przyniosła efekt w postaci uporządkowanej gospodarki wodno-ściekowej w szesnastu gminach województw małopolskiego i podkarpackiego. Na obszarze około dwóch tysięcy kilometrów kwadratowych, trudnym pod względem ukształtowania powierzchni, przeprowadzono radykalną przebudowę oraz modernizację obiektów i urządzeń wodno-kanalizacyjnych. Kluczem do sukcesu była solidarna współpraca wszystkich samorządów oraz sprawna i profesjonalna realizacja projektu. Bardzo dobra organizacja działań pozwoliła w przeciągu trzech lat wybudować 600 km sieci kanalizacji sanitarnej, 90 km sieci wodociągowej, dziesięć nowych mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków oraz zmodernizować cztery oczyszczalnie i dwie stacje uzdatniania wody. Nowoczesna infrastruktura gospodarki wodno-ściekowej, zlewniowy system zarządzania wodami Wisłoki, likwidacja przydomowych zbiorników bezodpływowych i zwiększenie ilości prawidłowo oczyszczanych ścieków spowodowały skuteczniejszą ochronę wód powierzchniowych i podziemnych. Wpłynęły także na poprawę walorów rekreacyjnych oraz stanu środowiska terenów położonych w dorzeczu rzeki Wisłoki. Dostęp do kanalizacji sanitarnej, likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych, udostępnienie nowych odcinków sieci wodociągowej i lepsze parametry jakościowe wody do picia w znacznym stopniu poprawiły warunki życia mieszkańców regionu.

Podkategoria POWIAT ZIEMSKI

- Nominacji nie przyznano

KATEGORIA PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNE

- **TAURON Wytwarzanie Spółka Akcyjna - Oddział Elektrownia Jaworzno III w Jaworznie, woj. śląskie – za „Modernizację IOS, budowę III ciągu odsiarczania spalin dla bloków nr 3 i 4 oraz budowę osadnika żużla”**

Elektrownia Jaworzno III to dwie elektrownie o łącznej mocy ponad 1,5 tys. MWe i istotnym znaczeniu dla Krajowego Systemu Energetycznego. Elektrownia wykorzystuje jako paliwo węgiel kamienny oraz współspala biomasę (wagowo do 10 proc.). Instalację odsiarczania (IOS) dla bloków 3 i 4 wybudowano w tej samej technologii, co dwie poprzednie instalacje, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury i rezerw technologicznych. Instalacja

ograniczyła emisję dwutlenku siarki do poziomu niższego niż wymagają obecnie przepisy prawa. Redukcja emisji SO₂ to ładunek prawie 30 tys. ton w ciągu roku. W odsiarczonych spalinach zmniejszyła się emisja pyłu, chlorowodoru, fluorowodoru i metali ciężkich. Dodatkowym produktem procesu technologicznego jest gips syntetyczny odbierany na bieżąco przez specjalistyczną firmę produkującą materiały budowlane. Wyprowadzanie spalin przez chłodnię kominową skróciło drogę przesyłu spalin. Charakterystyczny, 300-metrowy komin został wyłączony z eksploatacji. Uruchomiono osadnik żużla na terenie Elektrowni i zaprzestano magazynowania odpadów na składowisku Brzezinka. Zmniejszyło to o 30 proc. zużycie wody na cele przemysłowe, a co za tym idzie ilość ścieków technologicznych kierowanych do oczyszczenia i dalej do rzeki Przemszy. Koszty eksploatacyjne układu odzulfania uległy obniżeniu dzięki 2,5-krotnemu skróceniu trasy hydrotransportu żużla, zastosowaniu pomp o mniejszej wydajności oraz zmniejszeniu zużycia energii elektrycznej. Okoliczni mieszkańcy odczuli znaczne ograniczenie hałasu w wyniku zaniechania transportu żużla rurociągami na miejsce magazynowania i przeniesienia tej uciążliwości na teren elektrowni. Zrealizowane przedsięwzięcia przyczyniły się do zwiększenia konkurencyjności elektrowni oraz wpływają pozytywnie na poprawę stanu środowiska, a co za tym idzie, na podniesienie standardu życia mieszkańców miasta i regionu.

Podkategoria PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUGOWE

- **SARPI Dąbrowa Górnicza Sp z o.o. w Dąbrowie Górniczej, woj. śląskie – za „Rozbudowę i modernizację instalacji do termicznego unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych i przemysłowych”**

Instalacja w Dąbrowie Górniczej jest obecnie jedną z najnowocześniejszych i największych spalarni odpadów niebezpiecznych w Polsce i w Europie Środkowej. Pozwolenie zintegrowane (IPPC) umożliwia przetwarzanie 30 tys. Mg odpadów rocznie. Instalacja spełnia najbardziej rygorystyczne wymagania w zakresie ochrony środowiska stawiane spalarniom odpadów szczególnie niebezpiecznych, takich jak środki ochrony roślin, odpady zawierające PCB, odpady medyczne, leki, żywice itd. Przeprowadzenie w latach 2006-2010 wzorcowej modernizacji instalacji gwarantuje bezpieczeństwo technologiczne i środowiskowe. Wpływ na środowisko, w każdym jego komponentcie, jest w pełni kontrolowany, zgodnie z zapisami pozwolenia zintegrowanego i wymogami prawa. Zwiększono bezpieczeństwo procesu termicznego unieszkodliwiania odpadów przemysłowych i niebezpiecznych, a także rozładunku i tymczasowego magazynowania odpadów. Ulepszanie i rozbudowa instalacji umożliwiają całkowite unieszkodliwienie bardzo trudnych technologicznie i środowiskowo uciążliwych odpadów. SARPI jest jedyną w Europie Środkowej instalacją unieszkodliwiającą freon (ponad 60 Mg w latach 2008-2011). Systemy oczyszczania spalin oraz wysokiej klasy analizatory pracujące w układzie ciągłym zapewniają

utrzymanie emisji zanieczyszczeń powietrza poniżej obowiązujących standardów. W latach 2006-2011 jako jedna z pierwszych w Polsce instalacji, SARPI posiadała techniczne i formalne możliwości spalania przeterminowanych środków ochrony roślin, w związku z czym mogła uczestniczyć w akcjach likwidacji mogilników z pestycydami z terenu całego kraju. Unieszkodliwiono 10 000 Mg pestycydów. Dzięki tzw. otwartym środowom, w czasie których mieszkańcy mogli zapoznać się działalnością instalacji, SARPI uzyskuje akceptację społeczną dla instalacji i prowadzonej działalności. W 2011 r. Spółka otrzymała certyfikat ISO 14001:2005.

Podkategoria PRZEDSIĘBIORSTWO ŚWIADCZĄCE USŁUGI KOMUNALNE

- **KOM-EKO S.A. w Lublinie**, woj. lubelskie – za przedsięwzięcie „**Odzyskujemy czysty Lublin**”

KOM-EKO S.A. to nowoczesne przedsiębiorstwo, godzące z sukcesem trzy sfery swojej działalności: ekologię, edukację i ekonomię. Spółka odbiera od mieszkańców segregowane odpady z podziałem na: frakcję suchą oraz mokłą, odpady zielone, odpady wielkogabarytowe, odpady z remontów, zużyty sprzęt RTV/AGD, a także odpady niebezpieczne. Prowadzi również selektywną zbiórkę odpadów na lubelskich nekropoliach. Zakład Odzysku i Recyklingu zagospodarowuje ok. 160 kategorii odpadów, co ogranicza o ponad 60 proc. ilość odpadów wywożonych na składowisko. Stosowanie sprawdzonych, prostych i skutecznych rozwiązań technicznych oraz sześć jednocześnie pracujących linii technologicznych zapewniają wysoką sprawność ruchową i niezawodność Zakładu. Umożliwia to elastyczną pracę z wieloma rodzajami odpadów, zarówno segregowanymi jak i zmieszonymi i pozwala w ciągu roku odzyskać 4 000 Mg surowców wtórnych. Przedsiębiorstwo dostarcza rocznie 28 000 Mg paliwa alternatywnego cenionego przez tak wymagającego odbiorcę jak przemysł cementowy, z uwagi na stabilność dostaw i jakość wytwarzanego produktu. Sukcesywny wzrost ilości wytwarzanego paliwa uzyskuje się w Spółce dzięki budowie kolejnych linii oraz modernizacji instalacji. Inwestycje umożliwiły wzrost przepustowości kompostowni przyzłomowej do 22.000 Mg/rok. Zainstalowano stałą barierę antyodorową oraz elektroniczny system odstraszania ptaków co zmniejszyło uciążliwość instalacji dla otoczenia. Z doświadczeń KOM-EKO S.A. korzystają polscy samorządowcy, a także władze Łucka, Lwowa, Kijowa i Nowokuźniecka. W ramach porozumienia z władzami Lublina i uczelniami lubelskimi firma udostępnia potencjał Zakładu do celów edukacyjnych.

- **Regionalne Centrum Gospodarki Wodno-Ściekowej S.A. w Tychach**, woj. śląskie – za „**Modernizację oczyszczalni ścieków w Tychach-Urbanowicach**”

Oczyszczalni ścieków powinna być bezodpadowa, samowystarczalna energetycznie, produkująca energię na potrzeby zewnętrzne oraz oszczędzająca zasoby naturalne. Regionalne Centrum Gospodarki Wodno-Ściekowej Spółka Akcyjna to lider w zastosowaniu nowoczesnych technologii oczyszczania ścieków, wytwórca energii ze źródeł odnawialnych oraz kreator nowoczesnych metod i strategii zarządzania. W latach 2005-2010 RCGW S.A. koordynowało realizowany w Tychach projekt „Gospodarka ściekowa” dofinansowany z Funduszu Spójności. Centrum nadzorowało budowę i modernizację części osadowej oczyszczalni, 322 km sieci kanalizacyjnych w obrzeżnych dzielnicach miasta, 24 przepompowni ścieków. Obecnie tyska oczyszczalnia oczyszcza rocznie ponad 12 mln metrów sześciennych ścieków. Posiada dwie niezależne linie technologiczne biologicznego oczyszczania ścieków z usuwaniem związków biogenych. Na pierwszej zastosowano austriacką technologię C Tech. Druga linia wykorzystuje w procesie oczyszczania przepływowe komory osadu czynnego pracujące w technologii zintegrowanego, wysokoefektywnego usuwania węgla, azotu i fosforu. Stale monitorowany i optymalizowany proces oczyszczania charakteryzuje się bardzo niską energochłonnością. Dwa agregaty prądotwórcze wytwarzają energię elektryczną i ciepłą z biogazu, powstającego jako produkt uboczny w procesie fermentacji osadów. Pokrywa to całkowite zapotrzebowanie oczyszczalni ścieków na energię elektryczną i ciepłą oraz plasuje Spółkę na pierwszym miejscu w Polsce. RCGW S.A. prowadzi własne badania naukowe nad wykorzystaniem ścieków przemysłowych oraz wzrostem efektywności energetycznej procesów produkcji biogazu. Zastosowanie przyjaznych dla środowiska rozwiązań technologicznych oraz metod zarządzania RCGW S.A. znalazły potwierdzenie w przyznanych Spółce certyfikatach: ISO 9001:2008, ISO 14001:2004, Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną wg normy PN-N 18001 oraz Systemu Społecznej Odpowiedzialności Biznesu wg Normy SA 8000.

Podkategoria PRZEDSIĘBIORSTWO LEŚNE, ROLNICZE, PRZYRODNICZE

- **Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych we Wrocławiu**, woj. dolnośląskie – za „**Ochronę przyrody na użytku ekologicznym jako element zrównoważonego rozwoju regionu**”

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych z powodzeniem łączy ochronę walorów środowiska przyrodniczego z jego gospodarczym wykorzystaniem, aktywizacją społeczności lokalnych i edukacją na rzecz zrównoważonego rozwoju. W latach 1999 – 2009 w Przemkowskim Parku Krajobrazowym zrealizowano szereg innowacyjnych przedsięwzięć służących kompleksowej ochronie środowiska przyrodniczego i stymulujących rozwój lokalny. Do prac w ramach czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych (kośnego i pastwiskowego użytkowania łąk) włączono społeczność romską, grupę społeczną zagrożoną marginalizacją i nietolerancją oraz miejscowych rolników. Poprawa stosunków wodnych na użytku ekologicznym Przemkowskie Bagno

umożliwiła jego wykorzystanie do pozyskiwania biomasy przy jednoczesnym zachowaniu użytkowej funkcji obszaru chronionego – polderu. Regulacja stosunków wodnych przyczyniła się także do zabezpieczenia przeciwpożarowego obszarów chronionych. Wprowadzając wypas bydła, owiec i koni pracownicy Przemkowskiego Parku Krajobrazowego doprowadzili do włączenia się rolników do udziału w programach rolno-środowiskowych Unii Europejskiej. Uzyskane efekty ekologiczne to m.in. zachowanie ostoi ptaków wodno-blotnych o randze europejskiej, odtworzenie otwartego terenu torfowiska niskiego, przebudowa 500 ha terenów powojennych na łąki wilgotne. DZPK ze środków uzyskanych w programach rolno-środowiskowych finansuje edukację przyrodniczą dzieci i młodzieży Dolnego Śląska oraz czynną ochronę przyrody. Każdego roku wszystkie zajęcia edukacyjne dla prawie 16 tys. osób są bezpłatne. Nowoczesne, nowatorskie działania DZPK cechują się bardzo dużym stopniem uniwersalności i zasługują na szeroką popularyzację w innych rejonach kraju.

KATEGORIA WYRÓB

Podkategoria TECHNOLOGIE

- **Biuro Projektów KOKSOPROJEKT Sp. z o.o. w Zabrze**, woj. śląskie – za „Nowoczesną technologię oczyszczania gazu koksowniczego z zastosowaniem innowacyjnych i ekologicznie skutecznych rozwiązań”

BIURO PROJEKTÓW
koksoprojekt
Spółka z o.o.
Rok założenia 1983

Modernizacja i rozbudowa instalacji węglowodnych według technologii zaprojektowanej przez BP KOKSOPROJEKT pozwala na stworzenie nowoczesnego zakładu, spełniającego wysokie standardy ochrony środowiska i gwarantuje najwyższy dostępny światowy poziom technologii oczyszczania gazu koksowniczego. Dzięki unowocześnieniu technologii osiągnięto ograniczenie emisji gazów do ilości śladowych, wyeliminowano odpady i zmniejszono energochłonność procesów. Zbudowana zgodnie z technologią opracowaną przez BP KOKSOPROJEKT instalacja oczyszczania gazu koksowniczego nie jest już źródłem emisji niezorganizowanej, nie wytwarza też odpadów stałych, a ścieki pozbawione są toksycznych związków azotu i siarki, co ułatwia ich neutralizację. Do odsiarczania gazu na etapie absorpcji NH₃, H₂S i HCN stosuje własne wody procesowe. W technologii wyeliminowano wszystkie uciążliwe i energochłonne procesy technologiczne. O innowacyjności zastosowanych rozwiązań świadczy fakt, że na instalacji oczyszczania gazu koksowniczego zastosowano czternaście patentów i wynalazków opracowanych w BP KOKSOPROJEKT. Produkowany w ten sposób gaz koksowniczy jest cennym surowcem chemicznym dla czystych technologii węglowych, gdyż umożliwia uruchomienie produkcji: metanolu, a następnie propylenu, czystego wodoru (ogniwa gazowe) oraz ciekłych olejów napędowych (transport samochodowy). Technologia ma wybitnie proekologiczny charakter i wpływa

w zasadniczy sposób na jakość środowiska w rejonie zakładów koksochemicznych. Zastosowane rozwiązanie może być realizowane zarówno w istniejących, jak i nowoprojektowanych zakładach koksowniczych w kraju i zagranicą.

- **Nadleśnictwo Bytnica**, woj. lubuskie – za „**Wzbogacenie bioróżnorodności w lasach Nadleśnictwa Bytnica przez zastosowanie Metody Sobańskiego**”

Metoda Sobańskiego to przykład innowacyjności w hodowli lasu, gdzie wydawałoby się, już nic nowego nie da się wymyślić. Polega ona na półnaturalnym sposobie odnowienia lasu i zwiększeniu różnorodności biologicznej. Od 2003 r. Metoda Sobańskiego jest sukcesywnie wdrażana i rozwijana w Nadleśnictwie Bytnica, w którym 94 proc. powierzchni stanowią monokultury sosnowe. Ogromna lesistość całego obszaru sprzyja bytowaniu bardzo licznej populacji jelenia szlachetnego. Wysiew dużej ilości nasion różnorodnych gatunków drzew i krzewów pozwolił efektywnie zmienić ponad 700 ha terenów, wymagających odnowienia. Szybszy wzrost siewek i sadzonek oraz ich większe zagęszczenie powodują, że powierzchnie odnawiane są wcześniej udostępniane zwierzynie, stanowią dla niej jakościowo i ilościowo ważne źródło pokarmu, a grodzenia nie ograniczają możliwości przemieszczania się zwierząt. Większa różnorodność gatunkowa w lasach zmniejsza także zagrożenie pożarowe, które jest bardzo wysokie w monokulturach drzew iglastych. Największą zaletą Metody Sobańskiego jest uzyskany efekt ekologiczny, czyli zróżnicowanie składu gatunkowego drzewostanu, w drodze selekcji naturalnej dobór gatunków do występujących mikrosiedlisk, zwiększona odporność na czynniki abiotyczne (huraganowe wiatry) i biotyczne (owady, patogeny grzybowe, wysoka liczebność dużych ssaków roślinożernych). Wdrażanie Metody Sobańskiego spotyka się nie tylko z akceptacją środowiska leśników, ale także miejscowych myśliwych i rolników. Ograniczanie szkód powodowanych przez zwierzynę płową w lesie i w uprawach rolnych stało się dodatkowym efektem jej stosowania.

Podkategoria URZĄDZENIA

- **APATOR S.A. w Toruniu**, woj. kujawsko-pomorskie – za „**Urządzenia tworzące przedpłatowo-kredytowe systemy pomiarowe**”

Najbardziej ekologiczny jest prąd, którego nie trzeba produkować. Ta idea przyświeca działalności firmy APATOR S.A w Toruniu, która projektuje, produkuje oraz sprzedaje aparaturę, systemy pomiarowe i aparaturę łącznikową służącą do opomiarowania mediów. W urządzeniach wykorzystuje się innowacyjne, „inteligentne” i bezpieczne technologie, spełniające wymagania Unii Europejskiej w aspektach środowiskowych, bezpieczeństwa użytkownika i ochrony zdrowia. Ich zastosowanie w przedpłatowo-kredytowych systemach

pomiarowych, przy udziale nowoczesnych procesów teleinformatycznych, umożliwia odbiorcom mediów racjonalne oraz wygodne gospodarowanie zużyciem i wydatkami na energię elektryczną, ciepło, gaz i wodę, natomiast dystrybutorom pozwala skuteczniej i efektywniej zarządzać obsługą klientów oraz bilansowaniem kosztów. W efekcie prowadzi to do oszczędności w zużyciu energii i zasobów naturalnych, a także zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Działalność Firmy oparta jest na zintegrowanej polityce produktowej co powoduje, że na każdym etapie życia produktu ocenia się jego oddziaływanie na środowisko. Stosowane technologie produkcji wykluczają w procesie lutowania użycie ołowiu i topników organicznych, a linia mycia pakietów elektronicznych po lutowaniu działa w systemie zamkniętego obiegu wody z wykorzystaniem biodegradowalnych koncentratów myjących. Lakierowanie wyrobów farbami z niską zawartością lotnych związków organicznych, system filtrów ograniczających emisję szkodliwych substancji do atmosfery, selektywna zbiórka odpadów poprodukcyjnych oraz wdrożone certyfikaty ISO 9001, ISO 14001, ISO 18001 świadczą o dużej dbałości Firmy o dotrzymanie reżimu technologicznego, minimalizację zagrożeń obciążających środowisko i tworzenie bezpiecznych miejsc pracy.

KATEGORIA STOWARZYSZENIA I FUNDACJE

- **Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku**, woj. warmińsko-mazurskie – za działania „W trosce o środowisko naturalne Krainy Wielkich Jezior Mazurskich”

Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich to pozarządowa organizacja ekologiczna, działająca od 1991 r. na rzecz środowiska naturalnego Regionu Wielkich Jezior Mazurskich w imieniu dwudziestu dziewięciu gmin mazurskich. Jej główne cele to inicjowanie i wspieranie działań dotyczących ochrony środowiska Mazur, stymulowanie inicjatyw proekologicznych i tworzenie warunków dla zwiększenia ich skuteczności. Dzięki działaniom podejmowanym i koordynowanym przez FOWJM, w ciągu dwudziestu lat w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich zrealizowano cały pakiet inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, których efekty przynoszą pożytek praktycznie całemu społeczeństwu. Na skutek realizacji Masterplanu dla Regionu WJM obecnie 2/3 jego mieszkańców jest obsługiwanych przez nowoczesne systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków. Fundacja promuje inwestycje proekologiczne ograniczające degradację środowiska wodnego. Zdobyła ogromne doświadczenie w tworzeniu warunków organizacyjnych i finansowych dla wdrażania nowych rozwiązań w dziedzinie ochrony środowiska. Przedsięwzięcia realizowane przez FOWJM są przykładem pozytywnej współpracy kilkunastu małych gmin mazurskich, którym pod wspólnym szyldem Fundacji udało się uzyskać fundusze z Unii Europejskiej i duże środki krajowe. Edukacja ekologiczna prowadzona przez Mazurskie Centrum Edukacji Ekologicznej m.in. we współpracy z WFOŚiGW w Olsztynie, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, samorządami oraz nadleśnictwami wpływa na właściwe postrzeganie

spraw ochrony środowiska przez mieszkańców i turystów, a także zachęca ich do aktywnego działania. Fundacja działała także w Komitecie Wspierającym ogólnoswiatowy internetowy plebiscyt na Nowe 7 Cudów Światowej Przyrody, promując Krainę Wielkich Jezior Mazurskich pod hasłem „Mazury Cud Natury”.

- **Towarzystwo Przyjaciół Żarek Letniska im. hr. Stefanii Raczyńskiej w Żarkach Letnisko**, woj. śląskie – za akcję „Czysty Las, Czyste Letnisko”

Od ponad sześćdziesięciu lat Towarzystwo Przyjaciół Żarek Letniska im. hr. Stefanii Raczyńskiej skupia ludzi dobrej woli działających m.in. na rzecz ochrony środowiska naturalnego i dziedzictwa przyrodniczego miejscowości Żarki Letnisko, niewielkiej miejscowości letniskowej Gminy Poraj. Olbrzymi potencjał rekreacyjny i turystyczny przyciąga tu mieszkańców pobliskiej Częstochowy i innych miast województwa śląskiego oraz entuzjastów wspinaczki skałkowej, turystyki rowerowej i sportów wodnych. Z inicjatywy mieszkańców Żarek Towarzystwo od 2010 roku realizuje program Czysty Las, Czyste Letnisko. Osiągnięcie wspólnych korzyści jakimi są likwidacja dzikich wysypisk odpadów komunalnych w okolicznych lasach prywatnych i państwowych oraz zmobilizowanie mieszkańców do właściwego postępowania z odpadami to główne rezultaty działań. Akcje sprzątania, precyzyjnie zaplanowane i zrealizowane społecznie przez ponad 600 osób, przyniosły efekt w postaci zebrania ponad 100 ton śmieci, likwidacji ośmiu dzikich wysypisk oraz zmiany zachowań mieszkańców w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi. „Oddolna” siła, prezentowana przez społeczników, pozytywne oddziaływanie na otoczenie uaktywniły działania lokalnych władz samorządowych, administracyjnych i prywatnych przedsiębiorców, którzy włączyli się w realizację programu. Dotychczasowe rezultaty podjętych akcji, integracja przez edukację ekologiczną „w praktyce” różnych wiekowo lokalnych grup społecznych (EkoUczniowie, EkoMieszkańcy), bardzo dobra organizacja, sprawne i profesjonalne zarządzanie zadaniami projektu stały się „obiektem” zainteresowania i wzorcem do naśladowania przez mieszkańców innych sołectw Gminy Poraj.

Więcej informacji - <http://www.liderpolskiejekologii.pl/>

Dodatkowe informacje, umawianie wywiadów:

Magda Sikorska, rzeczniczka prasowa, mail: magda.sikorska@mos.gov.pl, tel. kom. 695 100 978
Biuro Prasowe, mail: biuro.prasowe@mos.gov.pl, tel. 22 57 92 219.

Materiały audio i wideo dla mediów na stronie Ministerstwa Środowiska: www.mos.gov.pl